10

Original file

10. Testy speciálních schopností. Oblasti jejich využití a principy fungování. Percepční testy (zevrubněji reverzní test zrakové diskriminace a vývojový test zrakového vnímání, zkouška sluchové diskriminace), hodnocení motorických schopností a laterality, hodnocení pozornosti, hodnocení paměti (zevrubněji WMT, TPU), řeči a jazykových schopností.

1. testy paměti

Testy paměti jsou velmi jednoduché - vyšetřovaným osobám je obvykle exponována řada podnětů a po delším nebo kratším čase je zjišťováno, jakou část materiálu podržely v paměti. Reliabilita paměťových testů není vysoká, na paměťové výkony má vliv oscilace pozornosti.

1. Testy neverbální paměti

Rey-Osterriethova komplexní figura – Rey ji vytvořil pro účely diferenciální diagnostiky mentálně handicapovaných a jedinců s organickým postižením CNS. Metoda k hodnocení vizuální percepce, senzomotorických dovedností, pozornosti a paměti. Zaměřuje se na posuzování úrovně vnímání a zapamatování různých detailů i jejich prostorových vztahů. Testový materiál tvoří předloha s obrazcem, kt. se skládá z 18 prvků a je tak členitý a náročný, že je třeba použít k jeho poznání určité strategie a pečlivé analýzy, aby si jej bylo možné zapamatovat. Dítě není předem instruováno, aby si obrazec zapamatovalo (jedná se o neúmyslnou paměť). Dítě má za úkol nejprve obkreslit obrazec podle předlohy a po 3 minutách je kreslí zpaměti. Kresba je posuzována ze 3 hledisek – podle správnosti reprodukce, pracovního stylu a podle doby, kt. je potřeba k nakreslení figury (není časový limit, ale měříme čas).

Bentonův vizuálně retenční test - metoda určená pro diagnostiku poruch vizuální pozornosti a paměti, kt. touto cestou odhaluje organická mozková poškození. Je to nonverbální metoda, kt. má 2 formy:

1. *Kresebnou //(kdy dítě reprodukuje předložené obrázky) - //Formu volby* (kdy osoba nekreslí, ale pouze vybírá ze 4 alternativ tu, kt. považuje za totožnou s předlohou; tato varianta se používá, když dítě selhává v první variantě)

Hodnotí se počet správných reprodukcí (hodnocení nebere v úvahu úroveň kreslířských dovedností, spíše jde o zachycení podstatných znaků předloh) a počet chyb, kdy jde o analýzu jejich kvality. Je dobré pozorovat vývoj pozornosti.

Paměťový test Richarda Meiliho - podle Meiliho ukazují paměťové testy jen malou část paměťových funkcí. Jeho metoda vychází z obrazového materiálu, vyšetřované osobě je exponováno v řadě za sebou 30 obrázků ve dvousekundových intervalech a po ukončení celé série je desetisekundová pauza, po níž má proband vyjmenovat co nejvíce předmětů, kt. viděl na obrázcích. Metoda má ještě 1 paralelní verzi, kt. exponujeme podle možnosti jiný den než sérii první. Pokud se výsledky v obou sériích výrazně liší, lze to interpretovat jako vliv vnitřních faktorů (např. silná únava).

1. Testy verbální paměti

Paměťový test verbálního učení (Preiss) – Test obsahuje 3 sady 15 známých slov (stůl, tužka atd.). Dítě má nejprve poslouchat slova, která mu examinátor říká. Poté má zopakovat co nejvíce slov, které slyšelo. Následují další 4 pokusy, kdy examinátor čte ta stejná slova. Poté je dítě upozorněno, že si má zapamatovat následující sadu jiných slov, ta jsou prezentována, pak si má vzpomenout na slova, která slyšelo předtím. Po 30 minutách si má vybavit co nejvíce slov z první skupiny.

1. Komplexní paměťové testy

Wechslerova škála paměti (WMS) - Wechsler publikoval paměťovou škálu, na jejímž základě lze dospět k tzv. *paměťovému kvocientu* (MQ) srovnatelnému s IQ. Test zkoumá sluchovou a zrakovou paměť, krátkodobou i dlouhodobou, je určen pro dospělou populaci. skládá se ze 7 subtestů – informace, orientace, duševní kontrola, logická paměť, čísla, vizuální reprodukce, asociativní učení.

Wechslerova škála paměti (WMS-III) - rozdíly mezi WMS a WMS-III jsou značné, byly revidovány všechny subtesty a položky s ohledem na potenciální zkreslení kulturou a pohlavím. Vyrovnány byly zrakové a sluchové subtesty. Koncepce paměti je úzce spjata s učením, neboť paměť je přirozeným výsledkem učení. WMS-III je zaměřena na zjišťování deklarativní útržkovité paměti (= dlouhodobá paměť, kt. souvisí se schopností uchovat a vybavit si urč. zlomky informací nebo znalost, a poskytující informace specifické pro urč. situace a kontext). Obsahuje 11 subtestů (subtesty informace a orientace jsou sloučené, navíc – Tváře, Obrázky rodiny, Seznam slov, Uspořádání písmen a čísel, Prostorový rozsah). Indexy – bezprostřední zrakový, bezprostřední sluchový, bezprostřední paměti, oddálený zrakový, oddálený sluchový, oddáleného sluchového, všeobecné paměti, pracovní paměti.

Paměťový test LGT-3- test má 6 subtestů:

1. *plán města* (zapamatovat si cestu z bytu do zaměstnání na plánu imaginárního města)
2. *slovíčka* (původně německo-turecká)
3. *předměty* (zapamatování jejich obrazů)
4. *telefonní čísla* (několik imaginárních telefonních čísel)
5. *stavba //(údaje o stavbě kulturního domu či nemocnice) - //firemní značky* (zapamatovat si orámování imaginárních firem. zn.)

Některé úlohy mají obrazovou (neverbální), jiné zase verbální povahu. Jsou přesně určeny časové limity na učení se jednotlivým

úlohám i na jejich vyhotovení. Test nabízí celkový vážený skór paměti a skór verbální a figurální paměti.

Test zrakově-sluchového učení – Dítě se učí názvy 5 bezesmyslných obrázků, zkoumá se schopnost dětí učit se spojovat vizuální podnět s jeho verbálně prezentovaným označením. Test obsahuje celkem 5 karet.

Škála aktuální paměti - je sestavena z položek orientovaných na běžné paměťové situace. Škála nezjišťuje objektivní paměťový výkon, ale subjektivní hodnocení úrovně vlastní paměti. Obsahuje položky, z nichž některé ověřují zapomínání (např. stává se mi, že si nepamatuji, zda jsem v bytě zhasl světlo) a jiné zapamatování (zjišťují dotazy, jak si pamatuji např. příjmení a jména lidí, vtipy atd.). U každé položky se proband vyjadřuje na 5-ti stupňové škále vzhledem k úrovni frekvence výskytu či jistoty.

1. Testy kreativity

J.P. Guilford provedl faktorovou analýzu nejrozšířenějších inteligenčních testů a dospěl k závěru, že nediagnostikují tvořivé, produktivní lidské schopnosti. Kreativita je schopnost přesahující tradiční vymezení pojmu inteligence, je těsně spojena s divergentním myšlením (inteligence souvisí s konvergentním myšlením). Tvořivost bývá definována jako originalita, kt. je přizpůsobena problému.

Torranceho figurální test tvořivého myšlení - test divergentního tvořivého myšlení. Skládá se z verbální a figurální verze - verbální testy se skládají ze 7 úkolů, kt. vyžadují divergentní myšlení a figurální verze obsahují 3 aktivit: tvoření obrázku, neúplné figury, opakované figury. Subjekt je instruován, aby jednotl. úkoly graficky zpracoval v 10 min. co nejzajímavěji, nejneobvykleji a nejúplněji a je požádán o originální pojmenování kresby. Z obsahové analýzy kreseb lze usuzovat na konkrétní zaměřenost probanda. Test si klade za cíl poskytnout maximum informací o charakteru tvůrčího procesu u dětí i dospělých.

Podle Torranceho existují tyto faktory divergentního myšlení:

1. *fluence* (počet relevantních odpovědí)
2. *flexibilita*
3. *originalita*
4. *elaborace* (počet detailů a specifika zahrnutá do odpovědi)

Urbanův test tvořivosti – vychází z principu nedokončených tvarů, které má dítě dokreslit. Testovací list obsahuje 5 neúplných figur, které jsou umístěny v rámečku, šestá je mimo rámeček. Úkolem je doplnit figury, jak nejlépe dovede, není limitován časem. Hodnoceno je celkem 11 položek podle způsobu zpracování 6 figur.

Kreatos (projekční kresebný test kreativity a osobnosti) - úkolem subjektu je dokreslit 12 neúplných figur, které jsou používány jako stimulační podněty, do smysluplné kresby a kresbu označit zajímavým názvem, případně vysvětlivkami. Má obrázky dokreslit tak, jak si myslí, že by to bylo nejlepší a jak by to nikdo jiný neudělal. Nakonec má každou kresbu i název oznámkovat (1-5). Hodnocena je tvořivost figurální (originalita obsahu) a tvořivost sémantická (originalita názvů kreseb). Test je určen hlavně k projektivní diagnostice osobnosti. Cílem je posouzení temperamentových vlastností, zájmové zaměřenosti a některých rysů osobnosti, kt. se mohou projevit v kresbě.

Bez psychometrického aparátu, avšak s jistým diagnostickým nábojem jsou tzv. kreativní psychohry. Jejich cílem je stimulovat tvořivost, tvůrčí způsob myšlení a chování, zbystřit smysly, realizovat všechny vlastní předpoklady a možnosti.

1. Testy parciálních a kombinovaných schopností

Řadíme sem metody orientované na zjišťování úrovně jednotlivých dílčích schopností, jako je pozornost, schopnost kombinovat různé tvary apod.

Pozornost je citlivým ukazatelem stavu mozku, její kvalita je závislá na zralosti a integrovanosti funkcí mnoha různých oblastí CNS. Rozvoj pozornosti je vývojově podmíněn, délka soustředění pozornosti se zlepšuje o 1 až 1,5 minuty za každý rok věku dítěte, takže v 7 letech je to 7-10 minut, v 10 letech 10-15 minut.

Dítě se nedovede dlouho soustředit intenzivně na nějakou činnost. S tím je třeba počítat i v diagnostice. Měly bychom střídat testové situace, kontrolovat, zda dítě rozumělo zadání, zaznamenávat si, kdy se dítě na úkol přestalo soustředit atd. Různé metody slouží k posouzení celkové úrovně pozornosti i jejích individuálně typických charakteristik, jako je sklon k ulpívavosti, vázanosti, výkyvům koncentrace apod.

Jiráskův číselný čtverec – V číselném čtverci jsou zpřeházená čísla (9 nebo 16), dítě je má ukazovat a předříkávat ve správném pořadí. Administrováno je 10 pokusů. Zaznamenává se čas splnění úkolu, možno i chyby. Určeno pro diagnostiku neurologických onemocnění, drobných organických postižení CNS, diagnostiku ADHD, dětí nezralých, předčasně zařazených do školy apod. Variantou je číselný obdélník.

Bourdonův test -neverbální výkonová zkouška zaměřená na hodnocení pozornosti, přesnosti percepce a psychomotorického tempa. Zkouška neklade nároky na jazykové znalosti a zvláštní vědomosti. Testovací podněty jsou čtverečky, v nichž jsou na některém ze 4 rohů nebo na některé ze 4 vnitřních stran natištěny černé obloučky. Úkolem osoby je hledat a škrtat na testovacím archu 3 varianty z 8 možných. Testovací arch má 30 řádků, na každý je limit 50 s, pak musí přejít na další řádek. Pro hodnocení je důležitý počet správných a chybných odpovědí. Každá správná odpověď je oceněna 1b. Jejich součet (hrubý skór) je převeden na percentilové normy. Je možné zaznačit i křivku výkonu a frekvence chyb a to tím, že označíme na každém řádku poslední řešený čtvereček, ty potom spojíme a tím získáme křivku průběhu výkonnosti. Metoda použitelná v profesním poradenství. Lze jí získat informace o úrovni i kvalitě pozornosti, o výkonových charakteristikách i stylu práce (např. impulzivní jedinec dosáhne vysokého výkonu, ale udělá i hodně chyb).

Test čtverců - zkouška prostorové představivosti. Vychází z principu, že z nepravidelných tvarů je možno v představách složit obraz čtverce (podstata *Rybakovových figur).* Každá úloha je planimetrickou figurou, na jejímž obvodě je několik bodů označených číslicemi, Úkolem je představit si takové rozdělení obrazce, aby spojením obou rozdělených částí bylo možno vytvořit čtverec. Očíslování bodů slouží k přesnému označení místa, kde se má původní figura rozdělit. Pod každý obrázek se mají napsat čísla bodů, z nichž dělící čáry vycházejí.

Sčítací zkouška -principem testování je dlouhodobé sčítání jednomístných čísel, kt. jsou napsány v řádcích ve formuláři A4. Úkolem osoby je sčítat vždy 2 sousední čísla a výsledek zapsat do mezery mezi čísly, pokud je součet větší než 10, jednička se nepíše. Test je možno předkládat osobám, kt. zvládly operaci sčítání (od 7 let). Sčítací zkouška se používá ke zjišťování pracovní výkonnosti a stability tohoto výkonu a je jí možno použít k diagnostice některých osobnostních faktorů, podmiňujících výkon.

Testkreslení dráhy (Test cesty) -slouží k posouzení psychomotorického tempa, zrakové percepce, vizuomotorické koordinace a pozornosti. Podmínkou jeho použití je dobrá znalost písmen a číslic. Má 2 části: nejprve má dítě na jednom archu spojovat kolečka s čísly 1-25 (podle vzrůstajících hodnot), ve druhé části musí spojovat střídavě čísla 1-13 a písmena A-L (1-A-2-B-3- C..) – dítě tedy musí přesouvat pozornost z číselné řady na abecedu a naopak. Měří se čas potřebný ke splnění úkolu. Lepší výkon je chápán jako ten rychlejší a s menším počtem chyb. Je možné sledovat křivku výkonu, míru unavitelnosti a odolnosti k zátěži. Na Slovensku je test publikován pod názvem Test cesty.

1. testy verbálních a matematických schopností

Metody nemají vztah pouze ke školní oblasti, slouží i jako testy vyhledávající talenty v daných oblastech – mapují podrobněji schopnosti daného jedince.

1. **Hodnocení jazykových schopností** – u řeči se hodnotí formální stránka (kvalita výslovnosti), obsahová stránka (slovní zásoba, gramatická stavba), psaní (diktát, opis textu), testy doplňování vět.

Jazykové kompetence projevující se v aktivní řeči:

1. sémantická složka – rozsah a kvalita slovní zásoby, aktivní a pasivní slovník
2. syntaktická složka – schopnost chápat gramatická pravidla a používat je
3. fonologická složka – kvalita fonémů, tzn. znění hlásek a řečového projevu
4. pragmatická složka – sociálně-řečová kompetence, komunikační využití jazykových kompetencí, jeho adekvátnost a efektivitu

Obrázkově-slovníková zkouška (Kondáš) -zjišťuje slovní zásobu a pohotovost u dětí před vstupem do školy. Materiál testu tvoří 30 barevných obrázků, na nichž jsou zobrazeny různé věci, zvířata i činnosti (pes, strom, člověk skákající do vody). Úkolem je sdělit, co je na obrázku. Zkouška je určena k hodnocení kvality pasivního slovníku, tj. znalostí názvů určitých konkrétních objektů či situací. Za každou správnou odpověď získává bod, celkový součet představuje hrubý skór převáděný pomocí percentilových tab. na vážený skór. Pro kvalitativní hodnocení je vhodné analyzovat položky, kt. dítě nedokázalo pojmenovat. Test je vhodný pro hodnocení slovní zásoby dětí výchovně zanedbaných, z jiné jazykové oblasti či mentálně postižených.

Heidelberský test řečového vývoje – Vývojový test jazykových schopností. Test diferencuje dva aspekty řeči (lingvistickou a pragmatickou). Subtesty:

1. *Větná struktura* (schopnost chápat smysl různě složitých vět, napodobení jazykových struktur)
2. *Morfologická struktura* (např. tvoření jednotného a množného čísla)
3. *Větný význam* (např. tvorba vět ze 2-3 daných slov)
4. *Slovní význam* (hledání 4. Slova, které by se hodilo ke 3 exponovaným)
5. *Interakční význam* (pojmenování osob podle toho, v jakém vztahu jsou k dalším lidem)
6. *Interakční úroveň* (zapamatování a reprodukce textu, např. pohádky)
7. **Hodnocení matematických schopností**

__Kalkulia – zkouška matematických schopností __-snaží se zjistit úroveň předpokladů k rozvoji matematických schopností, bez ohledu na aktuální vědomosti a dovednosti. Proto jsou zde zařazeny úkoly, v nichž se manipuluje se symboly čísel a nikoli s čísly samotnými. Testový materiál tvoří záznamový list s úkoly, jejichž základem je 100 kroužků, některé z nich jsou začerněny. Úkolem je zjistit počet černých kroužků, ale nemá postupovat tak, aby je pouze spočítal, ale má se pokusit najít nějaké pravidlo, na jehož základě by je mohl sečíst co nejrychleji. Proto musí vzít dítě v úvahu způsob jejich uspořádání. Zkouška je časově limitována. Součet správných řešení je hrubým skórem, kt. lze převést na známku v rozpětí 1-5 nebo na matematický kvocient, kt. je alternativou IQ.

1. Percepční testy
2. Testy zrakové percepce

Nedostatky zrakové percepce mohou být zapříčiněny opožděným či nerovnoměrným vývojem. Zjišťuje se např. konstantnost vnímání (schopnost rozlišit tvar bez ohledu na jeho velikost, polohu, atd., rozvíjí se mezi 4 a 6 rokem), schopnost diferencovat polohu obrazce (nejprve se dítě naučí rozlišovat horizontální polohu – předškolní věk, potom vertikální polohu – 6-7 let).

Reverzní test (Edfeldt) - pomocí něj lze zjistit úroveň zralosti zrakového vnímání dítěte, jeho schopnost diferencovat obrácené a otočené tvary (nahoře-dole, vpravo-vlevo) a drobné tvarové rozdíly detailů obrazce. Součástí testu je testovací sešit s dvojicemi různých obrazců – dítě má označit ty dvojice obrazců, kt. se nějakým způsobem liší (nejsou stejné). Za každou správnou odpověď získá 1b, na základě celkového počtu bodů lze určit, na jaké vývojové úrovni je zraková percepce dítěte. Test je určen pro děti od 5 do 8 let. Test může být užitečný pro posouzení školní zralosti, pro diferenciální diagnostiku specifických poruch učení a pro vyšetření dětí

s ADHD syndromem.

Vývojový test zrakového vnímání (Frostigová) - slouží k hodnocení úrovně zrakového vnímání dětí. Metoda je členěna do 5 subtestů, kt. měří dílčí schopnosti:

1. *vizuomotorickou koordinaci* (spojování bodů, kreslení nepřerušované rovné čáry mezi liniemi, aniž by se jich dotklo)
2. *vnímání figury-pozadí //(dítě m hledat urč. obrazce překryté pozadím vzrůstající komplexnosti) - //konstantnost tvaru* (dítě má rozeznat urč. geometrické tvary, kt. se liší velikostí, odstínem, vnitřním vzorkem a polohou v prostoru)
3. *polohu v prostoru //(dítě má rozlišit, kt. tvary jsou obrácené a otočené) - //prostorové vztahy* (dítě má obkreslit urč. geometrické tvary, kt. jsou zakresleny do soustavy teček)

Všechny dílčí schopnosti, kt. jsou nezbytné pro splnění testových úkolů, jsou potřebné i pro školní práci. Test je zaměřen na posouzení školní zralosti a pro diferenciální diagnostiku specifických poruch učení.

1. **Testy sluchové percepce**

Zahrnuje schopnost analýzy a syntézy. Sluchové vnímání dozrává mezi 5 a 7 rokem, souvisí i s dobrým zvládnutím jazyka.

Zkouška sluchové diferenciace (Matějček) - zkouška slouží k posouzení schopnosti dětí sluchově rozlišovat zvuky mluvené řeči. Dítě má rozlišovat, zda dvojice bezesmyslných slov je stejná, či nikoli (např. bram-pram, tost-tost). Podněty se mohou lišit nanejvýš v jedné hlásce. Doporučuje se uvést zkoušku jako hru, kt. si teď zahrajeme. Hodnocení je pouze kvalitativní. Vhodné při diagnostice školských potíží nebo organického poškození mozku.

Zkouška sluchové analýzy a syntézy (Matějček) - metoda hodnotí úroveň schopnosti rozkládat slova na hlásky a naopak, z hlásek skládat slova. Test je určen k diagnostice poruch čtení a psaní. Ve zkoušce sluchové analýzy má dítě poznat, z jakých hlásek je dané slovo složeno a určit jejich správné pořadí. Ve zkoušce sluchové syntézy má dítě z izolovaně prezentovaných hlásek složit slovo. Je možné využít kvalitativní analýzy a zaměřit se na zjištění nejčastějšího typu chyb, tj. hláskových skupin, kt. mu činí největší potíže. Hodí se pro diagnostiku školní zralosti, pro vyšetření dětí školsky neúspěšných a dětí s podezřením na specifickou poruchu učení. Dá se použít i u dětí s organickým postižením CNS. Pro děti od 5 let.

1. **Testy percepční zátěže**

Slouží ke zjišťování odolnosti vůči zátěži.

Stroopův test percepční zátěže – Test tvoří 3 tabulky. Na první jsou slova označující barvy, na druhé barevné obdélníky, na třetí jsou názvy barev, které jsou provedeny v odlišné barvě, než kterou vyjadřují. Test obsahuje 4 subtesty, které jsou řazené podle obtížnosti:

1. co nejrychleji přečíst slova na první tabuli
2. co nejrychleji vyjmenovat barvy všech obdélníků na druhé tabuli
3. vyjmenovat co nejrychleji barvy na třetí tabuli
4. střídavě říkat barvu a číst slovo na třetí tabuli (nemusí být zařazen)

Vyhodnocování probíhá z hlediska času a počtu chyb:

1. S skór = ukazatel tempa, výsledek 1. subtestu
2. F skór = faktor percepce, výsledek 2. subtestu
3. SF skór = faktor percepční zátěže, výsledek 3. subtestu
4. SFS skór = skór zvýšené zátěže, výsledek 4. subtestu

Rozdíl mezi SF a F je označován jako čistý interferenční faktor

1. Testy motorických schopností a laterality (LMD, DMO)

Dosažení urč. úrovně rozvoje motorických schopností je důležitým předpokladem školní úspěšnosti. Dítě nezralé, může mít problémy nejenom ve škole, ale i mezi vrstevníky. Hodnocení těchto dovedností je důležité i diferenciálně diagnosticky, hlavně ve vztahu k různým poruchám CNS.

Škála Oseretzkého -určena pro posouzení adekvátnosti motorického vývoje. Zkouška obsahuje položky zaměřené na koordinaci, přesnost a spojení různých pohybů. Pro každou věkovou kategorii je určeno několik úkolů, které má dítě tohoto věku splnit. Zkouška měří hrubou i jemnou motoriku (8 subtestů). Dítě plní podle specifických instrukcí různé pohybové úkoly stoupající obtížnosti. A každý splněný úkol získá urč. počet bodů. Součet bodů slouží k výpočtu 3 skórů:*komplexní skór hrubé motoriky, komplexní skór jemné motoriky* a *celkový skór* je součtem všech získaných bodů a převádí se na vážené skóry. Používá se u dětí s podezřením na opoždění motorického vývoje, mentální retardace, ADHD i specifických poruch učení.

Orientační test dynamické praxe (Míka) – Jedná se o screeningový test, kt. Je primárně zaměřený na identifikaci dětí s motorickým či komplexním opožděním, možno i jako diagnostika školní zralosti. Test obsahuje 8 položek zaměřených na pohyby rukou, nohou a jazyka, dítě napodobuje pohyby examinátora. Určeno pro děti od batolecího období.

Test ohýbání drátu – Ohýbání drátu podle předlohy na obrázku, hodnotí se délka úseček, kvalita oblouků atd. Vhodné při jazykovém handicapu (u uprchlíků, cizinců).

Zkouška laterality (Matějček, Žlab) - k lateralizaci dochází postupně (základem je funkční i strukturální diferenciace jednotl. oblastí obou mozkových hemisfér). Dosažení urč. stupně lateralizace je důležitým vývojovým mezníkem, kt. se projeví nejen rozvojem motoriky končetin, ale má svůj význam i pro rozvoj řečových dovedností a pro úspěšné zvládnutí čtení a psaní. Zkouška je zaměřena na hodnocení laterality horních a dolních končetin, očí a uší. Vyšetřované dítě má pomůcky ve stejném dosahu pro obě ruce, aby nebylo stimulováno k preferenčnímu používání jedné končetiny. Každý úkol má specifickou instrukci. Souhrn získaných výsledků slouží jako základ pro výpočet koeficientu pravorukosti (+ doplnění o rozhovor s rodiči i dítětem, co kterou rukou obvykle dělá, které dává přednost). Další variantou souhrnného hodnocení je určení typu laterality – tento výpočet vyjadřuje vztah mezi funkční dominancí ruky a oka. Děti s tzv. zkříženou lateralitou (tj. odlišnou dominancí ruky a oka) mívají potíže ve čtení i v různých činnostech vyžadujících senzomotorickou koordinaci. Používá se při sporných případech školní zralosti a při podezření na neurologické postižení.

1. Testy uměleckých schopností

Jde o metody orientované k testování hudebních schopností, uměleckých schopností ve smyslu výtvarném a schopností literární tvorby.

1. Testy technických schopností

Úzce zaměřené metody neverbální povahy; jsou používány hlavně v oblasti poradenství pro volbu povolání.

1. Testy vědomostí

Testy zjišťují úroveň vědomostí nebo znalostí a jsou rozšířeny zejm. v oblasti školství a v poradenství, své místo mají i v oblasti profesionálních znalostí (při volbě uchazečů o zaměstnání či studijní obor). Pojem test vědomostí a didaktický test se mnohdy zaměňují - didaktický test lze však vnímat jako pojem nadřazený a tyto testy lze dělit na:

a) testy vědomostí (zjišťující znalosti faktů)

b) testy schopností aplikovat vědomosti